

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om enskilda vägar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om enskilda vägar ändras så att statsbidrag inte längre skall beviljas för kostnaderna för väghållning som gäller privata vägar för år 1995. Därför föreslås att de paragrafer i lagen vilka gäller statsbidrag upphävs.

Enligt gällande lag har det i sådana fall då staten eller kommunen har beviljat bidrag för underhållet av en enskild väg inte varit möjligt att förbjuda att vägen används för annan trafik än vägdelägarnas, med undantag av regelbunden trafik. I fråga om bidrag för byggande av väg har trafik inte kunnat förbjudas under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts. Eftersom statsbidragen enligt propositionen skall upphöra, upphävs även denna förbudsbegränsning i fråga om statsbidrag.

Enligt propositionen skall ett dylikt förbud inte heller framdeles få utfärdas, om kommunen understöder vägen i fråga eller har åtagit sig underhållet eller byggandet av en enskild väg.

Vidare föreslås i propositionen att om en väg har erhållit statsbidrag för underhåll ännu under 1995, skall användning av vägen för annan trafik än vägdelägarnas inte få förbjudas under en tid av tio år efter att lagen trätt i kraft. Det är samma tidsbegränsning som i gällande lag stadgas i fråga om bidrag för byggande av väg.

Pågående tioårsbegränsningar som beror på bidrag för byggande av väg skall fortsätta till slut även sedan lagen trätt i kraft.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 1996.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt de stadganden om statsbidrag för väghållning som ingår i lagen om enskilda vägar (358/62) beviljas av statens medel årligen bidrag för underhåll av sådana enskilda vägar som är av avsevärd betydelse för samfärdseln på orten eller som behövs som tillfartsväg till fast bosättning. Statsbidragets storlek är beroende av vägens regionala läge, vägens betydelse för annan trafik än vägdelägarnas, kostnadernas storlek och vägdelägarnas ekonomiska ställning. För byggande av enskilda vägar kan bidrag beviljas enligt prövning. Ungefär 18 000 väglag får statsbidrag. Den sammanlagda sträckan av de vägar som understöds är ca 60 000 km.

För att statsekonomi skall kunna balanseras och statsskuldens andel av bruttonationalprodukten skall börja sjunka fordras att statens utgifter under de följande fyra åren minskar med åtminstone 20 mrd. mk i jämförelse med den nuvarande utgiftsnivån. Under 1996 är avsikten att minska på utgifterna med 10 mrd. mk. Därför föreslås som ett led i denna utgiftsminskning att systemet med statsbidrag för enskilda vägar frångås samt 93, 94 och 97 §§ lagen om enskilda vägar upphävs så, att statsbidrag med stöd av dem inte längre skall beviljas för år 1995. Avsikten är dock att i statsbudgeten för 1996 föreslå ett särskilt anslag för understödjande av enskilda vägars färjor och sådana broar som nedmonteras.

Det skall alltså vara möjligt för kommunerna att understödja enskilda vägar. Med beaktande av det kommunala självstyret föreslås att stadgandet om bidrag som beviljas genom beslut av kommunen förenklas så att grunderna och villkoren för besluten samt tillsynen över användningen av bidragen lämnas helt beroende av kommunens fria prövning.

Enligt 80 § 1 mom. lagen om enskilda vägar kan vägdelägarna eller väglaget för dem som inte har rätt till vägen utfärda allmänt förbud mot färdsele på vägen, om inte annat följer av 96 §. Enligt 96 § har sådant förbud inte kunnat utfärdas om staten eller kommunen har beviljat bidrag för underhåll av vägen. Om staten eller kommunen har understött byggandet av en väg, kan ett dy-

likt förbud på motsvarande sätt inte utfärdas under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts. Enligt förslaget skall det alltså inte vara möjligt att utfärda ett dylikt förbud om kommunen beviljar bidrag för underhåll eller byggande av en väg eller har åtagit sig underhållet eller byggandet av en väg.

Fastän statsbidragen nu skall upphöra räknat från ingången av 1996, är det med beaktande av gällande lag dessutom motiverat att stadga att i fråga om sådana enskilda vägar för vilkas underhåll statsbidrag har betalats ännu under 1995, får användning av vägen för annan trafik än vägdelägarnas inte förbjudas under en tid av tio år från ikraftträdandet av denna lag. Det är samma tidsbegränsning som i gällande lag stadgas i fråga om bidrag för byggande av väg. Det föreslås att ett stadgande om detta tas in i lagens ikraftträdelsestadganden.

2. Propositionens verkningar

2.1. Ekonomiska verkningar

Till följd av ett sparbeslut som statsrådet fattade den 14 oktober 1992 har för statsbidrag för underhåll och byggande av enskilda vägar åren 1994—1995 vardera året stått 75 milj. mk mindre till förfogande än år 1993, dvs. 117 milj. mk, varav 103,5 milj. mk för underhåll och 13,5 milj. mk för byggande (momenten 31.25.50 och 31.25.51 i statsbudgeterna för 1994 och 1995). Om vi år 1996, då sparbeslutet inte längre kommer att gälla, återgår till nivån på 1993 års anslag för dessa bidrag, blir anslaget sammanlagt ca 190 milj. mk. Statens utgifter minskar då med 117 milj. mk i jämförelse med nuläget år 1995.

Eftersom de årliga kostnaderna är höga för de enskilda vägarnas färjor och sådana broar som nedmonteras, är avsikten dock att i statsbudgeten för 1996 föreslå ett anslag för bidrag till dessa kostnader. Behovet av bidrag kommer att vara ca 4—5 milj. mk per år.

Enligt förslaget skall kommunerna besluta om de bidrag för enskilda vägar som de beviljar av egna medel. Vilken effekt propositionen har på kommunernas utgifter beror

däriigenom helt på kommunernas egna beslut och kan därför inte beräknas.

Enligt gällande stadganden betalas bidragen årligen i efterskott, och det betyder att väglagen inte heller kommer att få bidrag för de underhållsarbeten som de utför under 1995.

Sådana pågående projekt som gäller byggande av enskilda vägar, och för vilka vägdistrikten har fattat beslut om bidrag, skall understödjas inom ramen för de medel som ännu står till vägdistriktens förfogande av sådana anslag som beviljats i statsbudgeten för 1995 eller tidigare år. Detta anslag för bidrag som enligt prövning beviljas för byggande av enskilda vägar är ett reservationsanslag, som kan användas ännu 2 år efter det år under vilket det beviljats. T.ex. år 1996 står ännu det anslag till förfogande som beviljats i budgeten för 1994, om anslaget inte därförinnan uttömts när bidragen beviljats. Projekt där beslutet om bidrag har fattats är 95 till antalet. Deras totala

statsbidrag är 32,3 milj. mark, varav 20,3 milj. mark har inte ännu utbetalts. Av anslag för åren 1994—1995 står till förfogande 21,9 milj. mark, varav de ännu obetalda bidragen skall följaktligen betalas.

2.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga verknningar i fråga om organisation eller personal, eftersom den personal som inom vägdistrikten skött om statsbidrag, har huvudsakligen haft hand om andra uppgifter.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid trafikministeriet. På grund av sakens brådskande natur har inga utlåtanden begärts om propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

95 §. Stadgandet behövs för att det inte skall uppstå någon oklarhet om det hör till en kommuns allmänna kompetens att av kommunens medel understödja enskilda vägar. Detsamma gäller sådana fall då kommunen i enlighet med paragrafen åtar sig underhållet eller byggandet av en enskild väg. Eftersom kommunen fritt kan besluta om den skall bevilja bidrag, behövs inte i lagen den nuvarande paragrafens stadganden om bidragsobjekten, om grunderna eller villkoren för beviljande av bidrag och om tillsyn över användningen, utan dessa frågor lämnas också beroende av kommunens beslut.

96 §. I fråga om kommunalt bidrag har det föreslagna 1 mom. samma innehåll som gällande 2 mom., dock med det undantaget att till momentet har fogats ett stadgande enligt vilket trafikförbud inte får utfärdas för en väg heller i sådana fall då kommunen har åtagit sig att sköta underhållet av vägen på sin bekostnad. Eftersom kommunens medel även i detta fall används till förmån för väg-

delägarna i en enskild väg, är det helt jämförbart med en situation då bidrag av kommunens medel beviljas för underhållet av en väg.

Det föreslagna 2 mom. har i fråga om kommunalt bidrag samma innehåll som gällande 3 mom., utom att även där på samma grunder som i 1 mom. har beaktats inte bara beviljandet av bidrag utan också byggandet av en väg med kommunens medel. Tidsbegränsningen på tio år är densamma som i gällande lag.

98 §. I paragrafen nämns inte längre bidrag av statens medel.

109 §. I paragrafen nämns inte längre bidrag av statens medel.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

På grund av de föreslagna ändringarna kommer behövliga ändringar att företas i förordningen om enskilda vägar.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996 så att statsbidrag enligt 93 och 94 §§ i den tidigare lagen inte längre beviljas för väghållningskostnaderna för år 1995.

Eftersom vägdistrikten inom ramen för gällande stadganden före ikraftträdandet av denna lag har fattat beslut om bidrag för byggandet av enskilda vägar och dylika vägprojekt pågår när lagen träder kraft, föreslås i ikraftträdelsestadgandet att de bidrag som bygges på sådana beslut skall betalas till slut inom ramen för de återstående anslag som ännu står till vägdistriktens förfogande. Dessutom skall det på de vägar som understöds på detta sätt inte vara möjligt att förbjuda annan trafik än vägdelägarnas under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

På de grunder som nämnts i den allmänna motiveringen föreslås att i lagen även tas in ett ikraftträdelsestadgande, som innebär att om en enskild väg innan denna lag trätt i kraft erhållit statsbidrag för underhåll och detta har utbetalts senast år 1995, får annan trafik än vägdelägarnas under en tid av tio år efter att denna lag trätt i kraft inte förbjudas på vägen. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

I lagen föreslås dessutom ett ikraftträdelsestadgande enligt vilket sådana pågående tioårsbegränsningar som nämns i gällande lag skall fortsätta till slut när denna lag trätt i kraft.

Genom denna lag upphävs lagen den 17 mars 1995 om ändring av lagen om enskilda vägar (378/95).

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g

om ändring av lagen om enskilda vägar

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 15 juni 1962 om enskilda vägar (358/62) 93, 94 och 97 §§, av dessa lagrum 93 och 94 §§ sådana de lyder i lag av den 14 oktober 1977 (728/77) samt 97 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, samt ändras rubriken för 13 kap., 95, 96, 98 och 109 §§, av dessa lagrum 96 § sådan den lyder i nämnda lag av den 14 oktober 1977, som följer:

13 kap.

Kommunalt bidrag för väghållning och förbud mot användning av väg

95 §

Kommunen beslutar om de bidrag som av dess medel beviljas för väghållning i fråga om enskilda vägar, om villkoren för bidragen och om tillsynen över användningen av bidragen samt beslutar om att kommunen helt eller delvis skall åta sig byggandet eller underhållet av en enskild väg.

96 §

Om kommunen understöder underhållet av en enskild väg eller svarar för kostnaderna för underhållet av en enskild väg, får användning av vägen för annat än transporter som gagnar vägdelägarna inte förbjudas. För

regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

Har kommunen beviljat bidrag för byggande av en enskild väg eller byggt en väg helt eller delvis med kommunens medel, skall stadgandena i 1 mom. iaktas under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts eller efter att kommunen har avslutat sitt vägarbete.

98 §

Av kommuns medel beviljat bidrag må icke utmätas för gäld.

109 §

Om tillämpningen av denna lag stadgas genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 så att statsbidrag enligt 93 och 94 §§ i den tidigare lagen inte längre beviljas för väghållningskostnaderna för år 1995.

Bidrag enligt prövning vilka innan lagen trätt i kraft har beviljats för byggande av enskilda vägar betalas till slut inom ramen för de ännu disponibla anslag som beviljats i statsbudgeten år 1995 eller tidigare. Under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts får förbud inte utfärdas mot att en väg som beviljats bidrag används för annat än transporter som gagnar vägdelägarna. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

Har bidrag av statens medel utbetalts för underhåll av en enskild väg år 1995, får användning av vägen för annat än transporter som gagnar vägdelägarna inte förbjudas under en tid av tio år efter att denna lag trätt i kraft. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

En i 96 § 3 mom. i tidigare lag nämnd tidsbegränsning som pågår när denna lag träder i kraft fortsätter tills tio år har förflutit efter att den sista bidragsraten lyfts.

Genom denna lag upphävs lagen den 17 mars 1995 om ändring av lagen om enskilda vägar (378/95).

Helsingfors den 16 juni 1995

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Trafikminister *Tuula Linnainmaa*

L a g

om ändring av lagen om enskilda vägar

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 15 juni 1962 om enskilda vägar (358/62) 93, 94 och 97 §§,
 av dessa lagrum 93 och 94 §§ sådana de lyder i lag av den 14 oktober 1977 (728/77) samt
 97 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, samt
 ändras rubriken för 13 kap., 95, 96, 98 och 109 §§,
 av dessa lagrum 96 § sådan den lyder i nämnda lag av den 14 oktober 1977, som följer:

Gällande lydelse

13 kap.

Statligt och kommunalt bidrag för väghållning

93 §

Av statens medel utgivas årligen bidrag för underhåll av sådan enskild väg, i fråga om vilken grundats väglag för skötseln av angelägenheter, som röra vägen, och vilken på orten är av avsevärd betydelse för samfärdseln eller vilken erfordras som tillfartsväg till fast bosättning.

Såsom grunder för bestämmandet av statsbidrags storlek skola beaktas vägens regionala läge, vägens betydelse för annan trafik än vägdelägarnas, väghållningskostnadernas storlek och vägdelägarnas ekonomiska ställning, på sätt varom närmare stadgas genom förordning.

94 §

Av statens medel kan för byggande av ovan i 93 § 1 mom. avsedd väg årligen beviljas bidrag inom ramen för ett i statsförslaget upptaget anslag, i enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning. Av särskilda skäl kan statsbidrag beviljas även för byggande av sådan enskild väg, i fråga om vilken väglag för skötseln av angelägenheter, som röra vägen, icke grundats.

95 §

Av komuns medel må bidrag utgivas för väghållning i fråga om på stadsplane- eller byggnadsplaneområde belägen enskild väg, samt på kommuns område belägen annan enskild väg, som allmänt användes även för annan trafik än för transporter till fromma för vägdelägarna eller vid vilken finnes en

Föreslagen lydelse

13 kap.

Kommunalt bidrag för väghållning och förbud mot användning av väg

93 §

(upphävs)

94 §

(upphävs)

95 §

Kommunen beslutar om de bidrag som av dess medel beviljas för väghållning i fråga om enskilda vägar, om villkoren för bidragen och om tillsynen över användningen av bidragen samt beslutar om att kommunen helt eller delvis skall äta sig byggandet eller underhållet av en enskild väg.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

betydande bebyggelse eller som begagnas för regelbundna person- eller för näringslivet viktiga varutransporter eller som utgör förbindelseväg till avsides bosättning i kommunen eller som är att jämställa med sådana vägar.

Har väglag grundats för skötseln av väghållningen i fråga om flere vägar, må väglaget beviljas bidrag även i det fall, att de i 1 mom. nämnda förutsättningarna föreligga endast beträffande någon väg.

Kommun må likaså understödja ovan avsedd väghållning medelst naturaprestationer genom att helt eller delvis åta sig brobygge, vinterplogning av väg och annat till väghållningen hörande arbete eller genom att utan ersättning överlåta väghållningsämne och andra förnödenheter för väghållningen.

96 §

Såsom villkor för statligt eller kommunalt bidrag kan uppställas, att väglag grundas för skötseln av angelägenheter som röra vägen.

Beviljar staten eller kommun bidrag för underhållet av enskild väg, får begagnande av vägen för annat än transporter, som ske vägdelägarna till godo, icke förbjudas. För idkande av regelbunden trafik på vägen erfordras även härvid väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

Har staten eller kommun beviljat bidrag för byggandet av enskild väg, skall under en tid av tio år efter det den sista bidragsraten lyfts iakttas vad ovan i 2 mom. är stadgat.

97 §

Då statsbidrag, söks för underhåll eller byggande av enskild väg, skall kommuns vägnämnd granska ansökningens sakenlighet och vid behov påyrka kompletteringar av ansökningen samt i ärendet införskaffa erforderliga utlåtanden och avgiva eget utlåtande.

Bidrager kommun till underhållet av väg eller deltagar den i väghållningskostnaderna, åligger det vägnämnden att tillse, att vägen hålles i ett sådant skick, som i 7 § 2

96 §

Om kommunen understöder underhållet av en enskild väg eller svarar för kostnaderna för underhållet av en enskild väg, får användning av vägen för annat än transporter som gagnar vägdelägarna inte förbjudas. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

Har kommunen beviljat bidrag för byggande av en enskild väg eller byggt en väg helt eller delvis med kommunens medel, skall stadgandena i 1 mom. iakttas under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts eller efter att kommunen har avslutat sitt vägarbete.

97 §

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

mom. är stadgat. Har underhållet av vägen försummats och rättelse trots vägnämndens tillsägelse icke skett, skall länsstyrelsen, då nämnden det yrkar, vid vite eller äventyr, att arbetet må utföras på den försumliges bekostnad, förplikta denne att gottgöra sin försummelse.

98 §

Av statens eller kommuns medel beviljat bidrag må icke utmätas för gäld.

109 §

Närmare föreskrifter angående av statsmedel utgående bidrag för väghållning samt angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag i övrigt utfärdas vid behov genom förordning.

98 §

Av kommuns medel beviljat bidrag må icke utmätas för gäld.

109 §

Om tillämpningen av denna lag stadgas genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 så att statsbidrag enligt 93 och 94 §§ i den tidigare lagen inte längre beviljas för väghållningskostnaderna för år 1995.

Bidrag enligt prövning vilka innan lagen trätt i kraft har beviljats för byggande av enskilda vägar betalas till slut inom ramen för de ännu disponibla anslag som beviljats i statsbudgeten år 1995 eller tidigare. Under en tid av tio år efter att den sista bidragsraten lyfts får förbud inte utfärdas mot att en väg som beviljats bidrag används för annat än transporter som gagnar vägdelägarna. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

Har bidrag av statens medel utbetalts för underhåll av en enskild väg år 1995, får användning av vägen för annat än transporter som gagnar vägdelägarna inte förbjudas under en tid av tio år efter att denna lag trätt i kraft. För regelbunden trafik på vägen krävs även i detta fall väglagets eller vägdelägarnas samtycke.

En i 96 § 3 mom. i tidigare lag nämnd tidsbegränsning som pågår när denna lag träder i kraft fortsätter tills tio år har förflutit efter att den sista bidragsraten lyfts.

Genom denna lag upphävs lagen den 17 mars 1995 om ändring av lagen om enskilda vägar (378/95).